

پیام‌های چهل و پنجمین کنفرانس امنیتی مونیخ

کنفرانس امنیتی مونیخ، فرصتی برای طرح مسائل مهم سیاست و امنیت بین‌الملل است. در این گزارش، تلاش شده است با بررسی سخنرانی‌های ارائه شده در چهل و پنجمین کنفرانس امنیتی مونیخ (۲۰-۱۸ بهمن ۱۳۸۷)، اهم پیام‌های این کنفرانس ارائه شوند. این پیام‌ها در تحلیل مباحث مهم امنیتی بین‌المللی به کار می‌آیند.

دستور کار کنفرانس سال ۲۰۰۹ مونیخ در سه موضوع عمده و دو کارگروه ساختار بندی شده و در ۱۸ بهمن این کنفرانس به صورت رسمی کار خود را با موضوع منع تکثیر، کنترل تسلیحات و آینده تسلیحات هسته‌ای آغاز نمود. اولین جلسه به موضوع ناتو، روسیه، گاز طبیعی و خاورمیانه: آینده امنیت اروپایی اختصاص داشت. در جلسات عصر به طور هم‌زمان دو مبحث "چالش‌های جهانی و بحران نظم بین‌المللی" و "بی‌ثباتی‌های منطقه‌ای: ماورای قفقاز و بالکان" توسط دو کارگروه مورد بررسی قرار گرفت. جلسات روز بعد هم به موضوع آینده ائتلاف و مأموریت در افغانستان اختصاص یافت. با توجه به این که اکثر سخنرانان به چندین موضوع مهم بین‌المللی پرداختند، در این گزارش بر حسب موضوعات، مطالب مهم ارائه می‌شوند:

۱. منع تکثیر و کنترل تسلیحات

سخنرانان این کنفرانس، ضمن تأکید بر مفاهیم خلع سلاح و منع تکثیر، به برنامه‌های هسته‌ای کشورهای مختلف اشاره نموده و نوسازی سازوکارهای بین‌المللی را هم مدنظر قرار دادند. هنری کیسینجر، وزیر خارجه اسبق آمریکا پس از مروری بر مسائل تاریخی اظهار داشت: یک دستور کار جدید هسته‌ای نیازمند تلاش هماهنگ در سطوح مختلف است که این سطوح شامل سیاست اعلامی آمریکا، روابط آمریکا و روسیه، تلاش‌های مشترک متحدان و دولت‌های غیرهسته‌ای و تکیه بر بازدارندگی آمریکا، تأمین مواد و تسلیحات هسته‌ای بر مبنای بنیان‌های جهانی و کاهش نقش تسلیحات هسته‌ای در دکترین‌ها و برنامه‌ریزی‌های عملیاتی دولت‌های دارنده تسلیحات هسته‌ای می‌باشد. نارایانان، مشاور امنیت ملی

هند هم ضمن تأکید بر رویکرد کشورش مبنی بر حمایت از خلع سلاح، راه کارهایی چون کاهش اهمیت تسلیحات هسته‌ای در دکترین‌های امنیتی، اتخاذ تدابیری برای کاهش مخاطرات هسته‌ای و مذاکره برای یک موافقت‌نامه جهان‌شمول و تعهدآور حقوقی در زمینه منع استفاده از تسلیحات هسته‌ای را ارائه نمود.

ایگور ایوانف، معاون نخست‌وزیر روسیه نیز معاهده استارت یک را تجربه‌ای خوب و مبنایی برای ارائه یک موافقت‌نامه جدید معرفی کرد و با یادآوری امضای معاهده شوروی و آمریکا در زمینه امحای موشک‌های کوتاه‌برد و میان‌برد (INF) در ۲۰ سال گذشته و دست‌یابی کشورهای چین، کره شمالی، پاکستان، هند، ایران و اسرائیل به چنین ابزارهایی، این موضوع را دلیل خوبی برای تدابیر مشترک روسیه و آمریکا برای ارتقای سرشت چندملیتی این معاهده برشمرد. ایوانف بر اهمیت رژیم‌های بین‌المللی خلع سلاح شامل معاهدات NPT و CTBT و آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تأکید کرده و کنفرانس بازنگری ان.پی.تی در سال ۲۰۱۰ را نقطه عطفی برای تقویت این تلاش‌ها دانست. ایوانف افزایش علاقه بین‌المللی به انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای را نیز مورد توجه قرار داده و بر ضرورت همکاری بین‌المللی در تأمین چرخه سوخت هسته‌ای تأکید نمود.

۲. برنامه هسته‌ای ایران

اشاره به برنامه هسته‌ای ایران در چهل و پنجمین کنفرانس امنیتی مونیخ به رویکرد جدید دولت اوباما و موضوع مذاکره مستقیم آمریکا با ایران پیوند خورد. جوبایدن، معاون رئیس‌جمهور آمریکا در این زمینه گفت: چانه‌زنی در قلب تلاش‌های دسته‌جمعی آمریکا به منظور متقاعد کردن ایران برای منصرف‌شدن از توسعه سلاح‌های هسته‌ای قرار دارد. اما وی گفت: چنانچه

مقرون به صرفه باشد، می‌توان با خطر هسته‌ای متوجه از جانب ایران با سپر دفاع موشکی مقابله کرد. وی برنامه هسته‌ای ایران را غیرمجاز خوانده و در عین حال گفت: برای یک انتخاب بسیار روشن مایل به گفتگو هستیم. اگر راه فعلی را ادامه دهید، منجر به افزایش فشار و انزوا خواهد شد. برنامه هسته‌ای غیرمجاز خود و حمایت از تروریسم را خاتمه دهید تا مشوق‌های بامعنایی دریافت کنید.

هنری کیسینجر هم با اشاره به برنامه‌های در حال ظهور تسلیحات هسته‌ای ایران گفت: برای مدت‌ها طرفدار مذاکره با ایران بوده است. او گفت: چهار سؤال اساسی در این زمینه مطرح است: (۱) ایران به قابلیت تسلیحات هسته‌ای چقدر نزدیک است؟ (۲) ایران در چه مسیری در حال حرکت است؟ (۳) چه موازنه‌ای از پاداش‌ها و تنبیه‌ها، ایران را به سوی توقف این برنامه سوق می‌دهد؟ (۴) اگر به‌رغم بهترین تلاش‌هایمان، دیپلماسی شکست بخورد، چه باید بکنیم؟

انگلا مرکل، صدراعظم آلمان در سخنرانی خود، پیش‌گیری از تسلیح ایران به بمب اتمی را یک دغدغه و آزمایشی برای جامعه بین‌المللی خواند. وی سپس با طرح پیشنهاد مذاکره و راه‌حل دیپلماتیک، گفت: اگر هیچ پیشرفتی صورت نگیرد، ما در عین حال آماده در نظر گرفتن تحریم‌های سخت‌تر هستیم.

اشتاین مایر، وزیر خارجه آلمان هم گفت: ما نمی‌خواهیم حق یک کشور را برای بهره‌برداری از انرژی صلح‌آمیز انکار کنیم، بلکه می‌خواهیم از یک برنامه نظامی که در پوشش یک برنامه صلح‌آمیز انجام می‌شود، جلوگیری کنیم. وی در ادامه از ایده گفتگوی مستقیم با ایران استقبال کرد و به رهبران سیاسی ایران پیشنهاد داد: از این فرصت استفاده کنید.

دیوید میلیبند، وزیر امور خارجه بریتانیا نیز از تمایل آمریکا برای گفتگو با ایران استقبال کرد و گفت: اما اگر ایران پاسخ ندهد، حتی اگر این کار هزینه‌هایی را بر ما در اروپا اعمال نماید، ما نیازمند بررسی اعمال تحریم‌های سخت‌تر بر ایران خواهیم بود.

علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی ایران که سخنرانی خود را در جلسه منع تکثیر، کنترل تسلیحات و آینده تسلیحات هسته‌ای ارائه کرد، ضمن تأکید بر ماهیت صلح‌آمیز برنامه هسته‌ای کشورمان، فهرست شکایات ایران از آمریکا را برشمرد. وی اگر چه از رویکرد دولت جدید آمریکا استقبال کرد، ولی هشدار داد که برای مرمت روابط صدمه دیده دو کشور به چیزی بیش از تغییر لحن و چند مصاحبه دولت باراک اوباما نیاز است. او گفت: آمریکا باید تاکتیک‌های خود را عوض کند و به جای مسابقه بوکس از بازی شطرنج استفاده کند.

۳. روابط اروپا و روسیه

گلایه از اقدامات روسیه یکی از موضوعات مهم در سخنرانی چند تن از شخصیت‌های اروپایی و آمریکایی حاضر در کنفرانس بود. اشاره به طرح رئیس‌جمهور روسیه در مورد ساختار آینده امنیتی اروپایی از دیگر محورهای سخنرانی در این کنفرانس بود که با رفتار روسیه زیر سؤال قرار گرفت. جو بایدن در مورد روابط با روسیه اذعان کرد که روابط ناتو با این کشور به مرحله خطرناکی رسیده بود. ولی اکنون باید فصل تازه‌ای در این روابط شروع شود. وی گفت: منافع آمریکا و روسیه از بسیاری جهات مشترک است ولی آمریکا قبول نخواهد کرد هیچ کشوری مدعی داشتن یک منطقه نفوذ برای خود شود.

رئیس‌جمهور فرانسه با اشاره به بحران گاز و بحران گرجستان، از بی‌اعتمادی فزاینده بین اتحادیه اروپا و روسیه سخن گفت. سارکوزی در عین حال اظهار داشت

باور ندارد که روسیه امروز تهدیدی نظامی برای اتحادیه و ناتو است. او گفت: بازسازی اعتماد بین روسیه و اتحادیه اروپا یک ضرورت است. به همین منظور وی در درجه اول، خواهان تشویق آمریکا و روسیه برای انعقاد یک موافقت‌نامه جدید برای کاهش زرادخانه‌های هسته‌ای شد.

خاویر سولانا، نماینده عالی اتحادیه اروپا در سیاست خارجی و امنیتی مشترک در سخنرانی خود، سه ستون نظم پان‌اروپایی را آمریکا، اروپا و روسیه برشمرد و عنوان نمود که ستون روسیه با مشکلاتی همراه است و بر همین مبنا در ادامه به اختلاف‌های اخیر روسیه و دنیای غرب اشاره نمود. سولانا در عین حال بر مواردی که روسیه، اروپا و آمریکا می‌توانند همکاری نمایند تأکید نمود و گفت: هدف باید این باشد که هر سه ستون امنیت اروپایی احساس راحتی کنند و به نظمی که داریم احساس تعلق نمایند. سولانا هم اگر چه از طرح مدودیف به عنوان فضایی برای همکاری استقبال کرد، اما خاطرنشان کرد: هر طرحی باید نقش آمریکا را در امنیت اروپا و آزادی دولت‌های اروپایی برای انتخاب متحدانشان تقویت نماید. وی با ایده حوزه‌های نفوذ هم مخالفت کرد.

دبیرکل ناتو به ظرفیت‌های رابطه قوی و مطمئن روسیه و غرب اشاره کرد. وی سپس به گلایه از روسیه پرداخت و به عنوان مثال با اشاره به ایده مدودیف در مورد ساختار جدید امنیت اروپایی گفت: در حالی که یکی از عناصر مهم این طرح، تمامیت ارضی است، روسیه در حال ساخت پایگاه‌هایی در خاک گرجستان است. او ایده حوزه‌های نفوذ را هم قدیمی دانست و گفت: ضرورت دارد فراتر از آن برویم. شفر گفت: اگر قرار است رابطه ما با روسیه پایدار باشد، این جاده باید دو طرفه باشد.

مرکل ضمن استقبال از ساختارهای گفتگو بین روسیه و اروپا در مورد طرح مدودیف گفت: این کار نباید

برای تضعیف طرفین روی دهد. به نفع همه ما است که روسیه را در ساختار امنیتی آینده ادغام کنیم.

دیوید میلیبند گفت: از فراخوان مدودیف برای مباحثه در مورد آینده امنیت اروپایی استقبال می‌کند. او گفت: در این مباحثه ارزش‌های متقابل ما باید مدنظر باشد. این به معنای تضعیف تعهد ما به باز گذاشتن درهای عضویت در ناتو برای کشورهای متمایل نیست. از دیدگاه میلیبند، طرح جدید امنیتی مدودیف باید در کنار نهادهای امنیتی اروپایی که موفق بوده‌اند، بررسی شود.

معاون نخست‌وزیر جمهوری چک، نخست‌وزیر اوکراین و نخست‌وزیر لهستان هم در سخنرانی‌های خود به تهاجم روسیه به گرجستان و بحران گاز در روابط با روسیه اشاره کردند.

۴. سپر دفاع موشکی

در کنفرانس امنیتی مونیخ بار دیگر تلاش شد تا برای پرهیز از حساسیت روسیه، سپر دفاع موشکی برای مقابله با برنامه‌های هسته‌ای و موشکی ایران توجیه شود. در این زمینه جو بایدن گفت: ما با هم برای توسعه دفاع موشکی به منظور مقابله با توانایی فزاینده ایران، تا زمانی که از هزینه‌ها و مؤثر واقع شدن آن مطمئن باشیم، کار خواهیم کرد. ما با هم‌پیمانان خود در ناتو و روسیه مشورت خواهیم کرد. این گفتار بایدن، استقرار سپر دفاع موشکی را مشروط جلوه داد و عنصر گفتگو را نیز در نظر گرفت. اما وزیر امور خارجه آلمان با اشاره به این تصمیم روسیه مبنی بر تعلیق استقرار موشک‌های اسکندر در کالینگراد، آن را دلیل خوبی برای بررسی مجدد برنامه دفاع موشکی اعلام کرد. از سوی دیگر، دونالد توسک، نخست‌وزیر لهستان رضایت کشورش برای ساخت سپر ضد موشکی را تأیید نمود و آن را قابلیت دفاعی و پیشگیرانه برای کل جامعه اروپا-آتلانتیک اعلام کرد.

معاون نخست‌وزیر روسیه، ایگور ایوانف در سخنرانی خود هشدار داد: استقرار دفاع موشکی در انواع مختلف تأثیر مستقیمی بر امنیت منطقه‌ای و بین‌المللی دارد. او پیشنهاد موافقت‌نامه جدیدی برای منع استقرار سلاح‌های تهاجمی استراتژیک خارج از قلمرو ملی را مطرح کرد.

۵. روابط اروپا و آمریکا

رویگرد جدید دولت آمریکا، بسیاری از دولت‌های اروپایی را به شراکت متوازن دو سوی آتلانتیک خوش بین کرده است. این خوش‌بینی از سوی برخی از شخصیت‌های اروپایی حاضر در کنفرانس امنیتی مونیخ ابراز شد. به خصوص رئیس‌جمهور فرانسه، صدراعظم آلمان و نخست‌وزیر لهستان ضرورت حرکت به سوی موازنه جدید فرآتلانتیک را مطرح کردند. سارکوزی با طرح دنیای قدرت‌های نسبی اظهار داشت: قرن ۲۱ شاهد ظهور قدرت‌های مهمی است که می‌گویند ما هم می‌خواهیم نظراتمان را ارائه دهیم، ما هم منافی برای دفاع کردن داریم. وی بر همین مبنا همبستگی و همکاری بین این قدرت‌ها را ضروری دانست.

یاپ دی هوپ شفر، دبیرکل ناتو در همین ارتباط تعبیر جاده دو طرفه را برای رابطه بین آمریکا و اروپا از جمله از طریق ناتو قابل کاربرد دانست.

دیوید میلیبند، هم با اشاره به مسؤولیت‌های اروپا، از ائتلاف دو ردیفه سخن گفت. او افزود: ما نیازمند کنار زدن موانع برای مشارکت حقیقی ناتو و اتحادیه اروپا هستیم. میگوئل آنخل موراتینوس، وزیر امور خارجه اسپانیا هم از یک غرب جدید سخن گفت و بر ضرورت همکاری اروپا و آمریکا برای حفظ صلح و امنیت تأکید نمود.

۶. ناتو

می‌توان گفت تجدیدنظر در مفهوم استراتژیک ناتو یکی از محورهای مهم سخنرانی‌های این کنفرانس در

زمینه ناتو بود. وزیر امور خارجه اسپانیا و معاون نخست وزیر جمهوری چک از جمله نفراتی بودند که این موضوع را در سخنرانی‌های خود یادآور شدند. صدراعظم آلمان تأکید نمود ماده ۵ ناتو در هسته مرکزی این ائتلاف باقی بماند. وی در توضیح برداشت خود از مفهوم جدید استراتژیک ناتو به نیاز متقابل اروپا و آمریکا به یکدیگر و امنیت به هم پیوسته اشاره کرد. اما یوزف یونگ، وزیر دفاع آلمان به مفهوم جدید استراتژیک ناتو به صورت مفصل تری پرداخت. وی در سخنرانی خود به ده نکته‌ای که این مفهوم باید در برگرد اشاره کرد: (۱) رضایت از نقش، کارکرد و وظیفه‌ای که ائتلاف برای دولت‌های عضو دارد (۲) حفظ مفاهیم کلیدی سال ۱۹۹۹ یعنی امنیت، رایزنی، تنش‌زدایی، دفاع، مدیریت بحران و مشارکت (۳) موازنه صحیح بین دفاع دسته‌جمعی منطبق بر ماده ۵ منشور ناتو و مدیریت بحران و انتقال ثبات (۴) طیف وسیعی از قابلیت‌های نظامی به عنوان ضرورتی برای تنش‌زدایی (۵) ابتکارهای جدید برای کنترل تسلیحات، خلع سلاح و منع تکثیر ابزارهای تخریب جمعی (۶) سیاست درهای باز و برنامه کارآمدتر مشارکت (۷) تبدیل روسیه به یک شریک استراتژیک حقیقی (۸) امنیت به هم پیوسته به عنوان نکته کلیدی مفهوم جدید استراتژیک (۹) بهبود توانایی‌هایمان با انعطاف در امکان استقرار نیروهایمان (۱۰) هماهنگی نزدیک‌تر روندهای برنامه‌ریزی دفاعی در ناتو و اروپا. دبیرکل ناتو هم دلایل نگاه جدید به مأموریت‌های ناتو را ناشی از عواملی چون رویکردهای دولت جدید آمریکا و تمایلات جدید روسیه دانست.

خطر شکاف در ناتو از سوی برخی دیگر از سخنرانان بیشتر مورد توجه قرار گرفت. از جمله وزیر دفاع کانادا، پیتر مک‌کی با پرداختن به این موضوع، اظهار

داشت: این شکاف بین ناتوی جهانی که مأموریت‌هایی همچون مأموریت در افغانستان را انجام می‌دهد و ناتوی قدیمی که در سرزمینش اقامت گزیده و از مرزهایش محافظت می‌کند، وجود دارد. معاون نخست‌وزیر جمهوری چک در امور اروپایی نیز از همین تعبیر استفاده کرد. در همین زمینه وزیر خارجه آلمان به عنوان راه‌حل با تأکید بر این که دوران جنگ سرد خاتمه یافته است بر ضرورت گفتگوی صریح بین دولت‌های عضو ناتو تأکید کرد.

تقویت دفاع اروپایی در چارچوب ناتو را هم می‌توان از دیگر موضوعات مورد توجه در این کنفرانس معرفی کرد. علاوه بر صدراعظم آلمان، رئیس‌جمهور فرانسه دفاع اروپایی را یک اولویت دانست و با اشاره به تدابیر مشترک فرانسه و آلمان در این زمینه، دفاع اروپایی را برای همه اروپائیان به عنوان یک آزمون معرفی کرد. سارکوزی نیز گفت: متقاعد شده است که فرانسه به عنوان یک متحد مستقل و یک شریک آزاد با آمریکا، می‌تواند روابطش با ناتو را ارتقا دهد.

نخست‌وزیر لهستان هم به همسایگان ناتو توجه کرد و اظهار داشت: ما نمی‌توانیم در مورد ناتو صحبت کنیم، بدون آن که برنامه مفصلی برای همسایگان داشته باشیم.

۱۷. ماورای قفقاز و بالکان

اظهار تمایل به پیوند با ساختارهای اروپایی بخش مشترک اظهارات شخصیت‌های نماینده منطقه ماورای قفقاز و بالکان بود. به خصوص اشتیاق نخست‌وزیر اوکراین و نخست‌وزیر مقدونیه به این مسیر جالب توجه بود.

تلاش برای متقاعد کردن مخاطبان به پذیرفتن کوزوو به عنوان یک کشور مستقل و عادی‌سازی روابط بین کوزوو و همسایگان به خصوص صربستان، یکی از

هدف‌های دیگر کنفرانس مونیخ بود. در راستای این هدف، سخنرانی فاطمه سجدیو، رئیس‌جمهور کوزوو در ضیافت شام جمعه ۱۹ بهمن در آستانه اولین سالگرد اعلام استقلال کوزوو جالب‌توجه بود. وزیر خارجه جمهوری چک، منطقه بالکان را به عنوان یکی از سه اولویت سیاست خارجی کشورش در دوره ریاست بر اتحادیه اروپایی معرفی کرد و ضرورت پرهیز از رفتارهایی که موجب ناامیدی مردمان این کشورها در پیوستن به اتحادیه اروپا و ناتو شود را مورد تأکید قرار داد. او در مورد کوزوو گفت: بیایید فراموش نکنیم که بنیاد اصلی هم‌گرایی اروپا در تجربیات دردناک جنگ، توافق و سازش با دشمنان سابق بوده است. صربستان و کوزوو اگر می‌خواهند به جلو حرکت کنند، باید به خاطر خودشان در این مسیر دشوار حرکت کنند.

در این مبحث، سخنرانان به منازعات خاموش و بی‌ثباتی پنهان در منطقه بالکان و ماورای قفقاز هم اشاره کردند. وزیر امور خارجه رومانی اظهار داشت: منازعات خاموش برای همه ما به معنای بی‌ثباتی است. او گفت: کشورش چشم‌انداز اروپایی و یورو-آتلانتیکی را تضمینی برای ثبات و امنیت پایدار در منطقه و بهترین انگیزه برای بالکان غربی به منظور فراموشی تفاوت‌ها با گذشته و نگاه به آینده می‌داند. وی در عین حال اظهار داشت: این چشم‌انداز در رابطه با منازعات قفقاز جنوبی به همین نحو عمل نمی‌کند. دیاکنسکو در مورد کوزوو گفت: دغدغه مهم ما، رعایت کامل حقوق بین‌الملل و حفظ ثبات منطقه است.

سرژ سرکیسیان، رئیس‌جمهور ارمنستان اظهار داشت: جنگ روسیه و گرجستان سطح واقعی وضعیت تنش‌زای قفقاز را نشان داد. لذا تعرضات به صلح باید با واکنش مواجه شوند. وی اظهار داشت: افزایش خطوط

جداکننده غیرمجاز هستند و پیامدهای تقسیمات منطقه‌ای بسیار است. سرکیسیان گفت: اگر سیاست انزوای یکدیگر در منطقه و کنار گذاشتن یکدیگر از روندهای منطقه‌ای ادامه یابد صحبت درباره ثبات در منطقه قفقاز ناممکن است.

۸. افغانستان

برجسته نمودن مفاهیم اتحاد و انسجام برای مقابله با چالش‌ها، مبارزه از پاکستان و نقش بازیگران منطقه‌ای از جمله ایران مهم‌ترین پیام‌های این کنفرانس برای افغانستان بودند. حامد کرزای، رئیس‌جمهور افغانستان دو ابتکار دولت آمریکا در مورد افغانستان، یعنی انتصاب نماینده ویژه و افزایش نیروهای نظامی استقبال کرد. وی در عین حال بر افغانیزه کردن بخش امنیتی کشورش، بازنگری در متدولوژی عملیات مقابله با تروریسم، اتخاذ رهیافت جامع مشتمل بر سازش و تحکیم دستاوردهای دموکراتیک، نهادینه‌سازی مبارزه با مواد مخدر و فساد و مهم‌تر از همه توسعه اقتصادی تأکید نمود.

محمود قریشی، وزیر خارجه پاکستان به چالش‌های افغانستان برای پاکستان اشاره کرد و در ادامه اقدامات آتی برای مقابله با مشکلات فزاینده افغانستان را در این موارد برشمرد: رهیافت منطقه‌ای، رهیافت متعادل و چندبعدی، گفتگو و تأکید بر قدرت اقناع، تمرکز بر سازش برای توسعه و رفاه همه طرف‌ها، تأمین فرصت‌های جایگزین برای کشاورزان مواد مخدر، تلاش‌های بین‌المللی از جمله در ناتو برای همکاری بهتر، حمایت از جوامع محلی برای اصلاح افراط‌گرایی و التزام به سنت‌ها و ارزش‌های محلی و عقاید مذهبی.

جو بایدن هم در سخنرانی خود در مورد افغانستان گفت: در جنگ با طالبان در افغانستان، همکاری‌های پاکستان نقش مهمی دارد. دیگر نمایندگان آمریکایی

حاضر در این کنفرانس هم اظهاراتی در این زمینه داشتند. از جمله، ریچارد هولبروک، نماینده ویژه آمریکا در امور افغانستان و پاکستان بر دو محور تمرکز بر پاکستان و رهیافت منطقه‌ای برای مقابله با چالش‌ها در افغانستان تأکید کرد. ژنرال دیوید پترائوس، فرمانده نیروهای نظامی آمریکا در منطقه خاورمیانه هم با ترسیم وضعیت و مشکلات افغانستان، گفت: اقدام نظامی اگر چه کافی نیست، اما الزاماً ضروری است.

دیبرکل ناتو با اشاره به تصمیم آمریکا برای افزایش نیروها در افغانستان، با بیان این که دولت اوباما به برخی از نظرات اروپاییان در مورد بستن زندان گوانتانامو و تمرکز جدی به تغییرات آب‌وهوایی گوش داده است، از کشورهای اروپایی خواست به تصمیمات آمریکا در این زمینه‌ها متعهد شوند.

وزیر دفاع کانادا هم مأموریت افغانستان را برای حفظ موجودیت ناتو و تعهد مشترک به ارزش‌های دموکراتیک و مشارکت در امنیت مهم معرفی کرد. وی با تأکید بر این که افغانستان اولین محیط کشمکش پیچیده ناتو نیست، بر ضرورت همکاری و اتحاد برای پیروزی در این مأموریت تأکید کرد. وی همچنین بر اهمیت راهبرد منطقه‌ای اشاره کرد.

آنگلا مرکل نیز آمادگی کشورش را برای در نظر گرفتن جنبه منطقه‌ای مدیریت منازعه در افغانستان، اعلام و بر تعهدات پاکستان در این زمینه تأکید کرد. وزیر دفاع آلمان با تأکید بر رهیافت جامع و فراگیر در مورد افغانستان به تشریح فعالیت‌های آلمان در زمینه بازسازی آن کشور پرداخت. وی نیز موضوع امنیت منطقه‌ای و گفتگو با کشورهایایی مثل ایران و پاکستان را که مرزهای طولانی با افغانستان دارند، حایز اهمیت دانسته و بر مبارزه در مناطق مرزی پاکستان تأکید نمود. وزیر دفاع آلمان

ضرورت پرهیز از قربانی نمودن غیرنظامیان را یادآور شده و این موضوع را برای تسخیر قلب‌ها و اذهان مردم افغان مهم دانست.

۹. سایر موضوعات

در کنار این هشت موضوع، محورهای مهم دیگری را نیز می‌توان در سخنرانی‌های ارائه شده در چهل و پنجمین کنفرانس امنیتی مونیخ یافت. موضوع بحران مالی بین‌المللی در سخنرانی‌های برخی شخصیت‌های حاضر در کنفرانس از جمله صدراعظم و وزیر خارجه آلمان و نخست‌وزیر اوکراین مورد توجه قرار گرفت. ضرورت اتحاد و اقدام منسجم و ارتقای شفافیت راه‌کارهایی بودند که برای مقابله با این بحران مورد تأکید قرار گرفتند.

برخی از سخنرانان نیز از تمایل ترکیه به عضویت در اتحادیه اروپا حمایت کردند. از جمله وزیر خارجه رومانی اظهار داشت: یک چشم‌انداز روشن برای تمایل اروپایی ترکیه می‌تواند انگیزه خوبی برای کشورهای منطقه و ارزش افزوده‌ای برای روند گسترش باشد. معاون نخست‌وزیر جمهوری چک هم اظهار داشت: ما نیازمند توسعه یک گفتگوی استراتژیک واقعی با ترکیه هستیم. توسعه مسیرهای جایگزین تأمین انرژی هم به عنوان یک دغدغه از سوی برخی سخنرانان مطرح شد. از جمله رئیس‌جمهور ارمنستان و معاون نخست‌وزیر جمهوری چک در این زمینه نظرات خود را بیان نمودند.

مسائل فلسطین و حمله اسرائیل به نوار غزه چندان مورد اشاره قرار نگرفت. در این زمینه تنها برخی از سخنرانان از جمله صدراعظم آلمان اشاره‌های محدودی به این موضوع نمودند. اما رئیس مجلس شورای اسلامی کشورمان در سخنرانی خود اشاره آشکاری به جنایات اسرائیل در غزه داشت.

موضوع بالکان از سوی دولت‌های مهم شد. این موضوع را نخست‌وزیر مقدونیه نیز مورد اشاره قرار داد. در مجموع کنفرانس امنیتی مونیخ بار دیگر فضایی برای ابراز نظرات در مورد مسائل مهم بین‌المللی ایجاد کرد. این کنفرانس اگر چه امکانی برای تصمیم‌گیری ندارد، اما فضایی برای تأثیرگذاری بر تصمیمات است. از این رو باید شاهد تأثیر پیام‌های این کنفرانس در ماه‌های آتی باشیم.

حمید زنگنه

نماینده‌ی جمهوری اسلامی ایران - برلین

چهل و پنجمین کنفرانس امنیتی مونیخ بیش از همه فرصتی برای دولت جدید آمریکا بود تا سیاست‌های جدید خارجی و امنیتی خود را اعلام نماید. از این رو می‌توان تأثیر رویکرد دولت اوباما را در بسیاری از سخنرانی‌های ارائه شده به خصوص در موضوعات افغانستان، روابط اروپا و روسیه و روابط اروپا و آمریکا در این کنفرانس دید. حتی کم‌توجهی به موضوع بالکان را هم می‌توان متأثر از رویکردهای دولت جدید آمریکا دانست. توجه بیشتر دولت آمریکا و متحدانش به مناطقی چون افغانستان در این کنفرانس، باعث به حاشیه راندن

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی